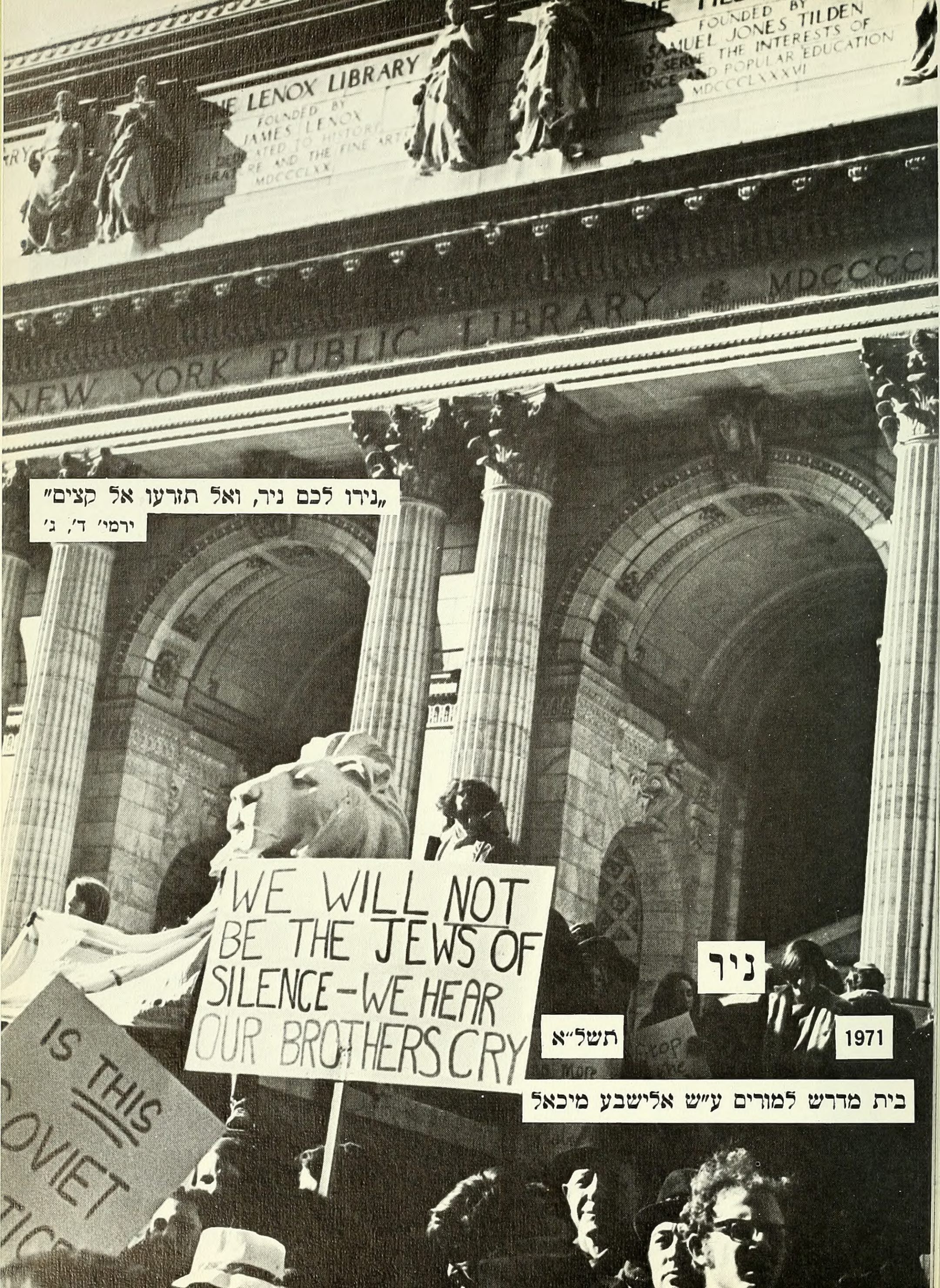

ש

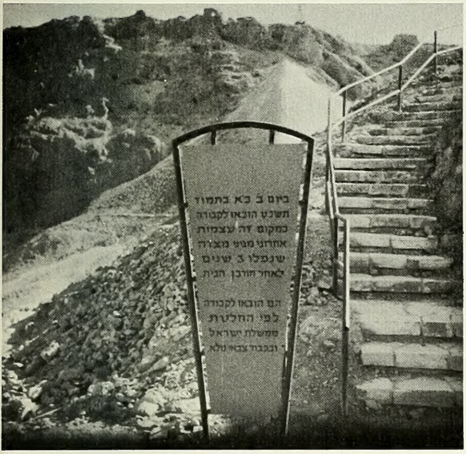
„נירו לכם ניר, ואל תזרעו אל קצים"
ירמי' ד', ג'

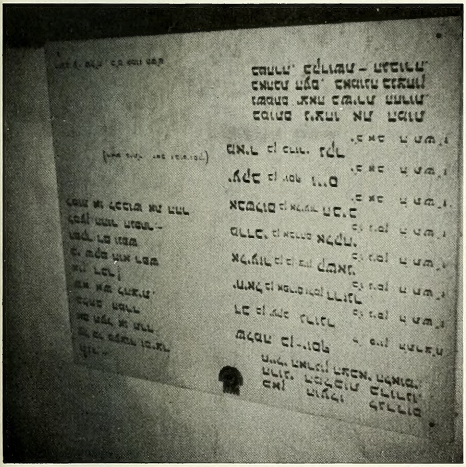
ניר

תשל"א

1971

בית מדרש למורים ע"ש אלישבע מיכאל

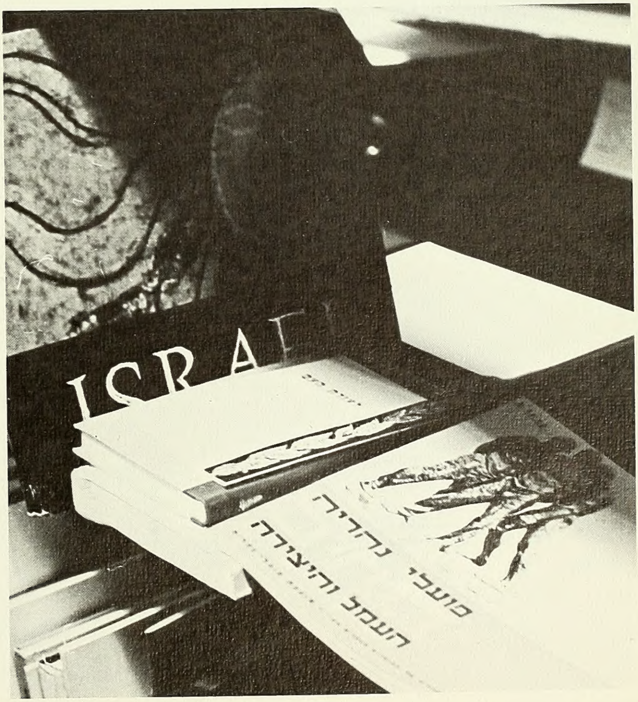
לא אנחנו לבדנו שחררנו את ההר
ולא אנחנו לבדנו עשינו את הנס, ולא רק
בזכותינו הדגל על הכותל מתנוסס...

לא הם לבדם פרצו את שער האריות,
לא הם לבדם לחמו ברימונים
וסכינים, ולא רק דמם נשפך בסמטאות
האבנים . . .

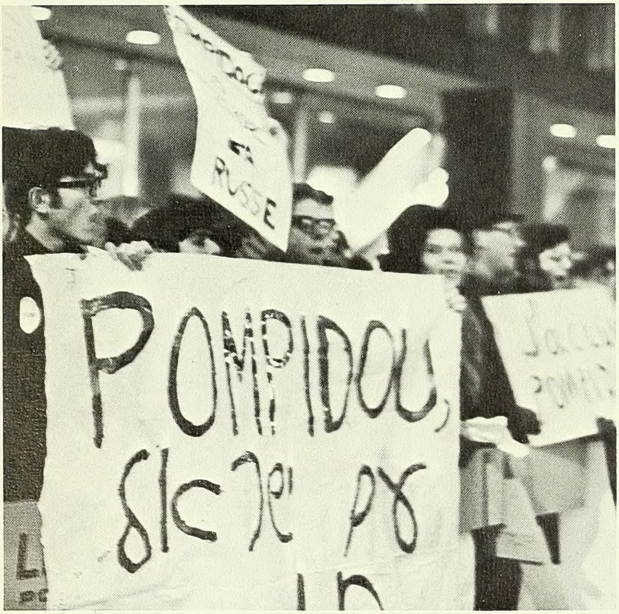

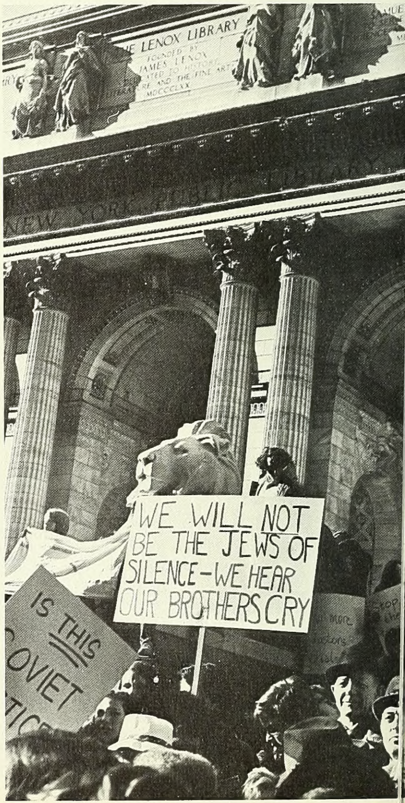

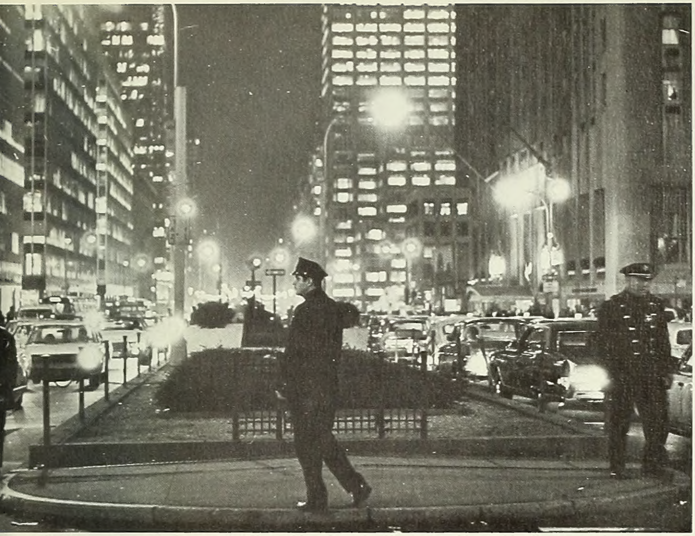
פועלי נהריה
העמל והיצירה

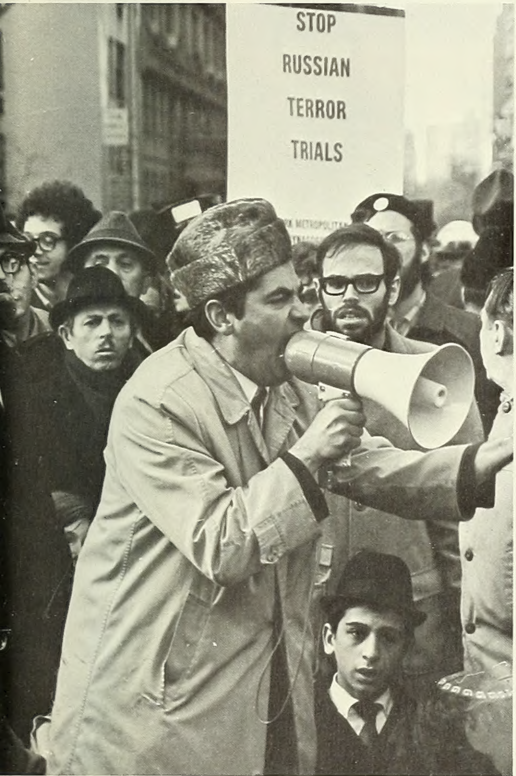

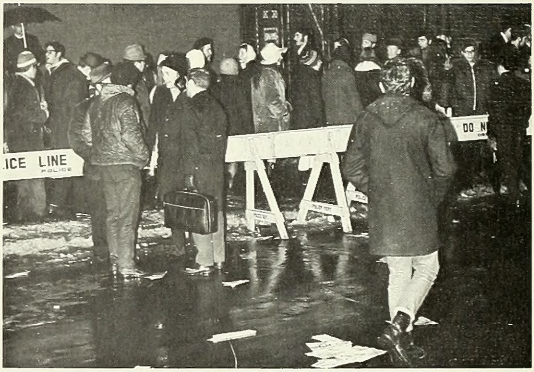
וליד אלה שמענו היטב את הצעדים
של כל הנרצחים והטבוחים והשודדים
של כל אלה שמתו מכיון שהם
יהודים.

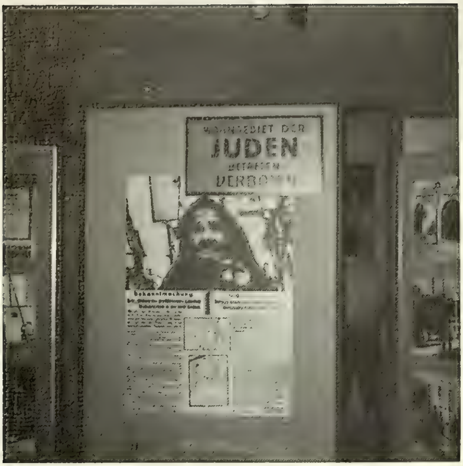

STOP
RUSSIAN
TERROR
TRIALS

LICE LINE
DO N

בשם ה' אני
מחייב סין
ורוסיה לתת
לכל היהודים
לעלות לציו

כל עולי הגרדום, ולוחמי תש"ח, כל
חללי הלח"י, והאצ"ל והפלמ"ח, והשיר
שעל שפתם כמו מסעיר את
דמינו: „שיבנה בית המקדש במהרה
בימינו.

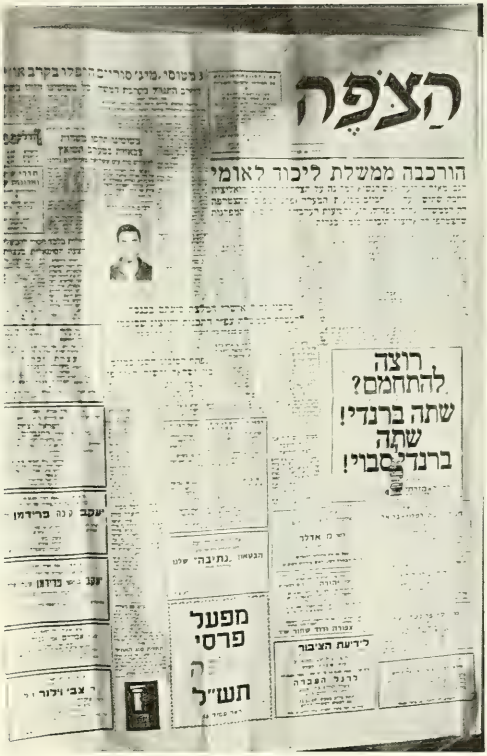

סלעי המוות בגולן נושמים אבק שחר.
תן לי כח, א-לי; תן לי כח, את הדרך
הזאת לעבר. תן לי כח לשמע את
יללת הפגזים ונהמת המרגמות...

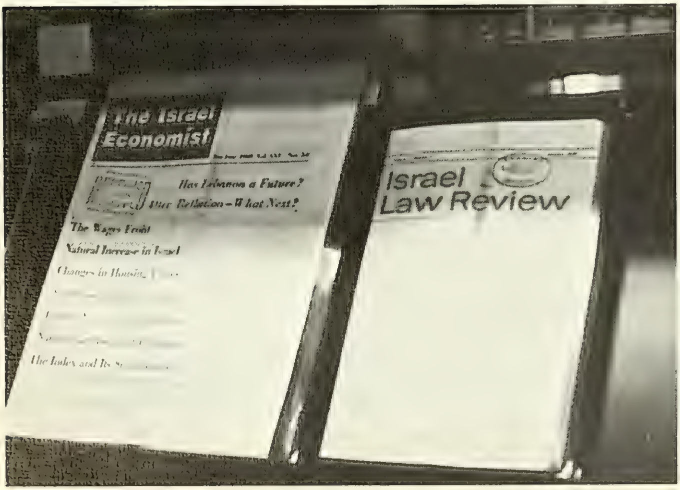

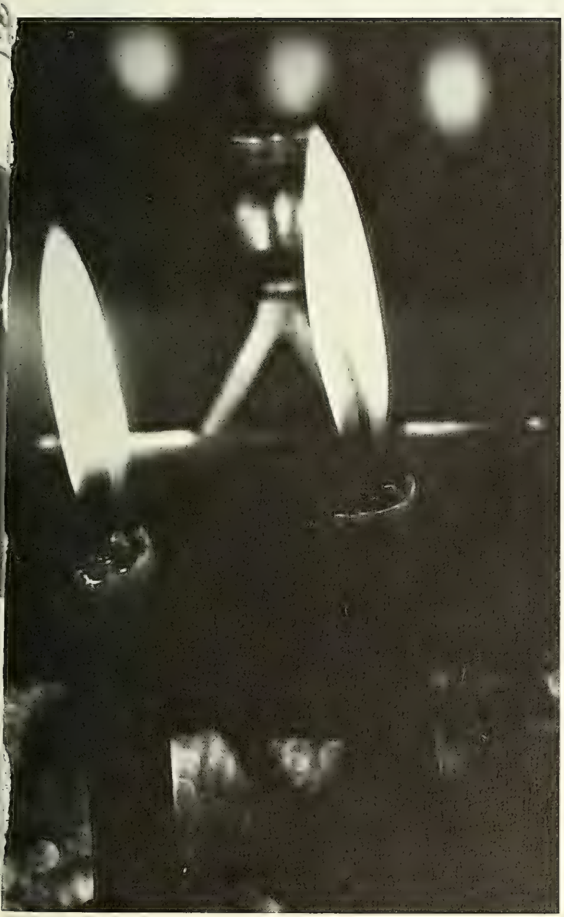
תן לי כח לנשם את הדף ההתפוצצויות
החמות. תן לי כח לצאת מאחורי
קפלי הקרקע, מן הבורות, מאחרי הסלעים
ולרוץ במעלי ההר חשוף לאש
המקלעים...

להסתער לאור היום, לתקף באפלת הליל
לעבר בזחילה מתחת לקוצי ההניל.
תן לי כח להרים את ראשי מול האש.
תן לי כח לפסע מעל מלכדת ומוקש...

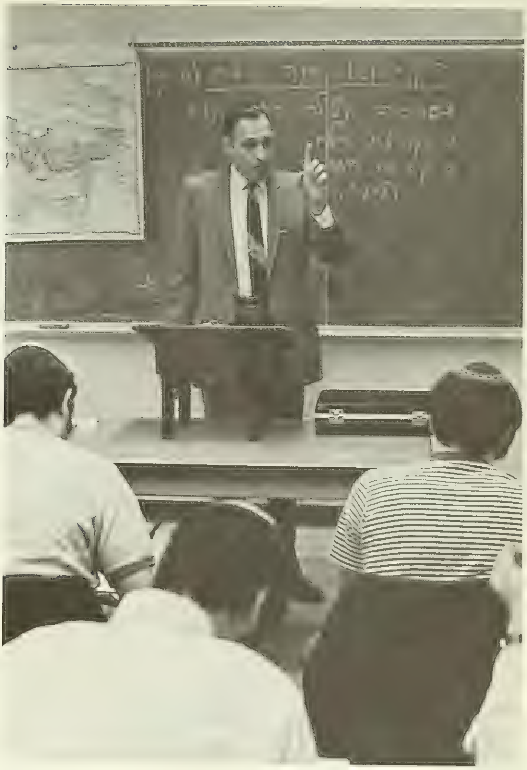

תן לי כח לקפץ לתעלות, אל הבונקרים
המבוצרים להתקדם למרות הרמונים,
על אף אלפי הכדורים. תי לי כח
לראות את הפצועים והמתים. ותן
לי כח להמשיך גם כשאנחנו מעטים.

תן לי כח לעבר את הדרך הזאת,
אילי. תן לי כח, לי ולחברים שלי.

הקדשה

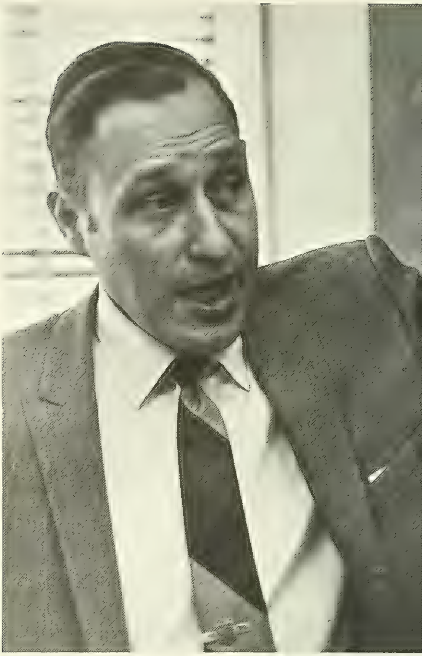

אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

עשה לך רב וקנה לך חבר

המערכת ראתה צורך להקדיש השנה את „ניר" לכבודו של אדם דגול הן בחכמתו הרחבה והן באישיותו המעולה. ד"ר יצחק זימר, פרופסור להסטורי' יהודית בבית מדרשינו, מלא את כל התכונות שחפשנו בבחירת אדם להקדשת זה הספר. כבוגר הישיבה ד"ר זימר מכיר את טיב התלמיד, את הסרונותיו ויתרונותיו וזה עזר לו במידה מרובה להתאהב בחבר התלמידים.
הסטורי' עלולה להיות לפעמים מקצוע יבש ובלתי מענין. לא כן עם ד"ר זימר. הוא משתדל תמיד להגיש חומר חי ונוסף לבדיתות המרובות והתנועות המצחיקות שהוא עושה הסטורי' זכתה בפרס ראשון השנה.

לאשיות רבת חשיבות זו, אשר השקיע את מיטב שנותיו בלמידת הסטורי' יהודית וששימש כחבר וכמחנך בבית מדרשינו אנו מקדישים לכבודו את הספר. מי יתן ויזכה לאורך ימים, שפע בריאות אושר ועושר.

YESHIVA UNIVERSITY
AMSTERDAM AVENUE & 186TH STREET
NEW YORK 33, N. Y.

OFFICE OF THE PRESIDENT

ברכת הנשיא – ד"ר שמואל בלקין

מיטב איחולי וברכותי למסיימי בית המדרש למורים על שם אירנה (אלישבע) מיכאל לשנת תשל"א.

מאות המורים והמחנכים ואלפי המסיימים לפניכם סללו את הדרך לחינוך עברי שלם, הנאמן למסורת ישראל והמטפח את ערכי הרוח שלנו.

המסיימים השנה מהווים טבעת חדשה בשלשלת-הזהב של המחזורים הרבים שגמרו את חוק לימודיהם בבית-מדרשנו מאז תרפ"ד, שנת המחזור הראשון, עד היום. הם הוכשרו לתפקידם על-ידי תכנית הלימודים שתפסה את המרובה במקצועות התורה והחכמה, בלשון ובספרותנו העתיקה והחדשה, במחשבה היהודית, בתולדות ישראל ובזיקה החייה למורשתנו ולארץ האבות הקמה משוממונה ונבנית מחדש לכבוד ולתפארת. השאיבה ממקורותינו, ממקורות תרבותנו הנאמנים, העניקה למסיימינו את הכושר לעמוד נגד הזרמים הנפסדים שחתרו תחת קיומנו במדינה הזאת, מילאתם חזון וחיזקה את רצונם לחנך דור ישרים באמריקה המאחד בקרבו את קניני ישראל הצרופים עם פרי המדע הכללי, כשערכינו הנצחיים מעצבים ללא סתירה וללא קיפוח דמותם היהודית השלימה והמתוקנה.

בית-המדרש הוכיח שהוא ער לצרכי הזמן מבלי לוותר במלוא נימה על יסודות עיקרי תורתנו שלאורם נלך ושבזכותם הגענו עד הלום. בימינו, כשרוחות בלתי מצויים של דעות והשקפות, דרכי חיים ונימוסים זרים ונואלים מפתים את הנוער ומצודדים את לבו, על מסיימינו להתאזר במשנה עוז ואמונה כדי לעמוד בפרץ ולבלי לתת למבצרי רוחנו להתמוטט חלילה. תקוותנו תאמצנו שאף אתם, מסיימי מחזור תשל"א, תלכו לאור תורתנו וערכינו הנצחיים שספגתם בבית-המדרש, כי רק בהם תוצאות חיים וקיום לפרט ולכלל בתפוצות הגולה ובארצנו הקדושה.

ובכחכם זה, בכח התורה והחכמה, לכו והצליחו.

ש. בלקין

ד"ר שמואל בלקין

בית מדרש למורים ע"ש אלישבע מיכאל

ERNA MICHAEL COLLEGE OF HEBRAIC STUDIES

Amsterdam Avenue and 186th Street / New York, N.Y. 10033 / (212) 568-8400

לשכת המנהל

בס"ד

ידידי המסיימים,

"זה היום קיוינו לו".
התורה מעידה שהאדם עץ השדה ובהמשך נוכל לומר שעומדים אנו כעת בזמן האסיף. תקופת החרישה והזריעה עברה, עמל רב הושקע, "והגננים" – חברי הפקולטה – טרחו ועשו את מלאכתם לפי מיטב יכלתם. בעל השדה, המסתכל בעין רחבה על כל דור ודור לחזק את יצוריו שעומדים לגור באהלו, פיזר ביד רחבה את רביביו על הצמחים הרבים. והמיזוג הזה של טל השמים, זיעת העובדים וחמימות התורה הצליח – פרחים הציצו, פירות נחנטו והנה הביכורים.

אכן, "הפירות האלו" הם יסוד האנושות שמכילים בקרבם גרעיני העתיד. הברכה הנצחית של "עץ פרי עושה פרי" מחזקת את העומלים ומבטיחה גם שמאמציהם לא יהיו לשוא ולריק כי אם יחזקו את ההוה ויבטיחו את העתיד.

ברם, כבר הכריז הבורא שהאדם הושם בגן עדן "לעבדה ולשמרה". ברור הדבר שהשמירה תלויה בעבודה ובידכם, ידידי, נמסרה היום המשימה החשובה הזו. מי מבני הנוער של זמנינו מוכשר לעבוד בגן עדן? כמה מבני הנוער של עם ישראל מכירים את טיב העבודה וחשיבותה? לדאבונינו המספר הוא קטן מאוד.

אתם, שסיימתם כעת את חוק לימודכם במוסדנו, אתם היחידים והבודדים–אבל לא חס ושלום גלמודים.

חזקו ואמצו כי ההבטחה של עץ פרי עושה פרי במקומה עומדת וקיימת לעד.

אני מברך אתכם בשמי, בשם חבר המורים המסור והנאמן, בשם מוסדנו החשוב, שתצליחו בכל אתר ואתר.

ביום שאתם עומדים לעזוב את כותלי המוסד שלנו ברכתי אליכם: שתזכו גם אתם ליהנות מפרי עמלכם ולראות בהגדלת התורה ותפארתה.

חברת טובה

כל פעם מוכנה לעזור. מבינה
את בעיות התלמידים ומשתדלת
לפתרם. זאת תאר המזכירה שלנו.
חיוך כל פעם על פניה ושמחה
בעיניה.
תודה לך, שרה.
אנחנו מאחלים לך שכמו
שהיית לנו חברת חיל תזכי להיות
אשת חיל לשנים רבות.

הנהלה...

ד"ר חיים גרינשטיין
דיקן אמריטוס

הרב יעקב רבינוביץ
דיקן

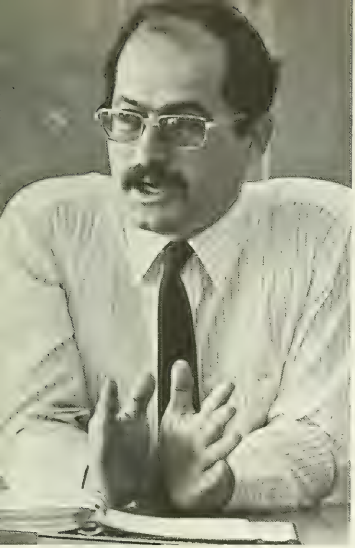
מר אברהם ווארהפטיג
סגן לדפתרן

גברת שרה מאיר
מזכירה

...ומורים

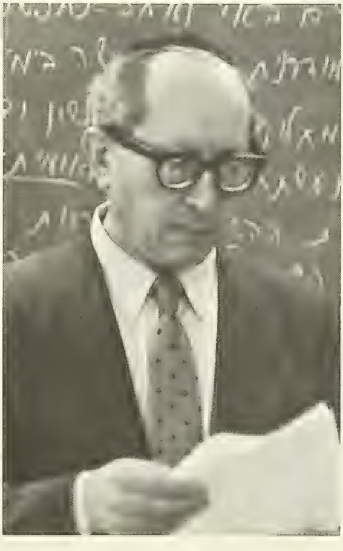

הרב יצחק אבנרי
הסטוריה

הרב פסח אריך
נ"ך

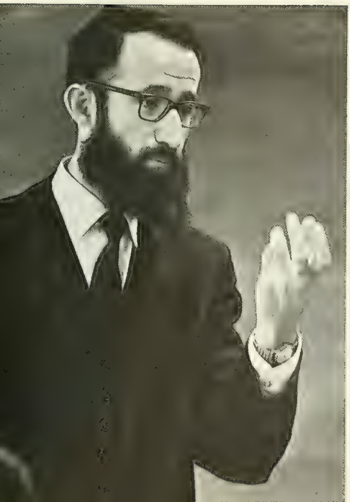
מר פנחס וולמן
עברית

ד"ר מאיר הרשקוביץ
נ"ך, הסטוריה

הרב יוסף לרנר
תלמוד

מר ברוך לוי
נ״ך

ד״ר נחום לאם
פילוסופיה

הרב אליעזר ברנשטיין
הסטוריה, נ״ך

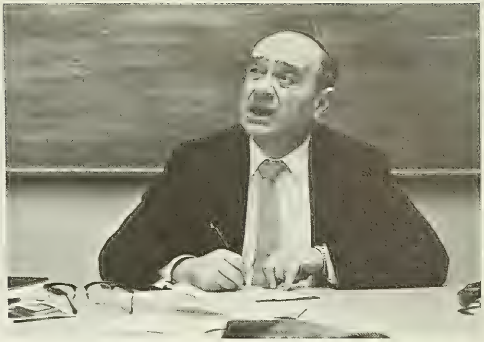
ד״ר דוד קדוש
פילוסופיה

החזן משה נלמן
חנוך

הרב אהרון קרייזר
תלמוד

ד"ר חיים וולברג
תנ"ך, מדרש

הרב חיים גילבסקי
תלמוד

ד"ר אברהם שטרן
חנוך

הרב ברוך ארליך
תלמוד

ד"ר יצחק מרגלית ז"ל
חנוך

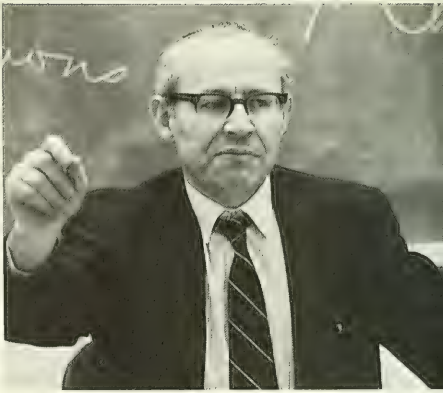

ד"ר מאיר חבצלת
עברית, נ"ך

ד"ר חיים ליף
עברית

הרב נתן שאר
עברית

ד"ר משה כרמלי
הסטוריה, נ"ך

הרב ישראל וולגלרנטר
פילוסופיה, תלמוד

פר. פנחס פלי
עברית, נ"ך

מר אורי שרביט
עברית

הרב יחיאל אורליאן
נ"ך

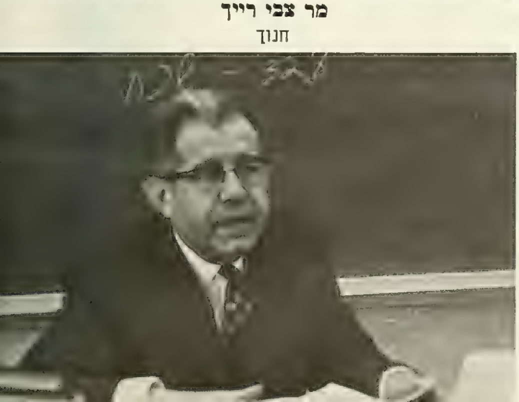
הרב שמעון רם
תלמוד

ד"ר יצחק זימר
הסטוריה

מר צבי רייך
חנוך

הרב אברהם קרופניק
תלמוד

מכתב גלוי לנוער היהודי באמריקה

מאת ד״ר מאיר הבצלת

הנוער היהודי בארצות הברית, רובו ככולו, הוא גיעד אמריקני בראש ובראשונה. הנוער היהודי, ככל שאר בני הנוער, נתון להשפעות הסביבה, בית הספר, האוירה והתרבות האמריקנית, ולכן אין פליאה בדבר שרוב בני הנוער היהודיים ראשית הזדהותם היא עם תרבות ארץ זו, ואילו תרבותם והזדהותם כיהודים הם דברים משניים. ברם, אסור לנו לדבר על כל בני הנוער היהודיים בנשימה אחת. עלינו להבחין ולהבדיל מתוך הכלל, את אותן הקבוצות אשר למרות היותם אמריקנים נאמנים, יהדותם אינה רק דבר נספח, כי אם חלק מנפשם ורוחם. ודוקא אותם בני נוער, למרות היותם המיעוט, הם הם השומרים על גחלת ישראל בתפוצות. עדים אנו למספר המדאיג של נשואי תערובת שהולך ורב. נפגשים אנו בבני נוער שבכלל לא קבלו כל חינוך יהודי, הן בבית-הספר היהודי, והן בביתם, והם נבערים מדעת עמם ודתם. נפגשים אנו בבני נוער שקבלו חינוך יהודי כל שהוא אשר לא הצליח להחדיר בלבם גאוה לאומית-יהודית והם מתוך מרירות מתנכרים לערכי היהדות. רובו של הנוער היהודי לומד באוניברסיטאות. אחוז הנוער היהודי המבקר באוניברסיטאות יעלה באופן תמידי. הנוער מגיע לאוניברסיטאות עם חינוך יהודי קלוש, או בלי חינוך יהודי כלל. כאשר הוא נפגש ונבלע בתוך העולם הלא יהודי, אין לו הכשרה מספקת לעמוד נגד הזרם. ידיעותיו ביהדות אפסיות ולכן רואה את היהדות ואת התורה שלמד כערכים חסרי ערך באופן יחסי לתרבות המערבית.

מה יעשה הנוער היהודי בכדי לעמוד בפני הזרם?

היוכל לו?

הארגונים היהודיים השונים רואים כל זאת, ורואים זאת בחרדה. ואכן מצב זה זקוק לטפול ושפור מידי ויסודי.

הארגונים השונים של בתי-הכנסת כגון האורטודוקסים, הקונסרבטיביים והרפורמים, מבקשים לקבל ולקרב את הקהילה היהודית וממילא את הנוער. הקהילה היהודית מפולגת מבחינה אירגונית לתנועות דתיות. כל תנועה מקיימת לעצמה מרכזים משלה המספקים את הצרכים הדתיים, הבתתיים ותרבותיים לחבריהם. על אף רבוי הארגונים, אין הנוער היהודי וגם הצבור המבוגר, מרגיש הזדהות עם הקהילה היהודית. אין הנוער מרגיש אחריות כלפי העם היהודי ואינו דואג לגורלו. מצב זה חמור הוא בערים הגדולות ובפרברים, בפרט בניו-יורק. ואילו בערי השדה יש למצוא יותר הזדהות עם הקהילה.

יתכן שמבנה הקהילה היהודית מסייע למצב גרוע זה. אין הקהילה מאורגנת באופן מאוחד כפי שהיתה באירופה, כי אם מפוצלת לבתי-כנסת, וכל אחד מהווה מרכז לעצמו.

התנועה הציונית כמעט שירדה מן הבמה הצבורית. ארגונים יהודיים כ„בני-ברית" לוחמים מלחמת הכושים לשווי זכויות וכן הם מרתיעים נגד מעשי אנטי-שמיות בארה״ב.

— האם יש אפשרות למצוא „שביל זהב" לנוער?

— מה יכול הנוער היהודי לעשות בכדי לעצור בעד התבוללות? האם מוצדק הנוער היהודי בהיותו לפי סגנון ודרך החיים של הנוער הבלתי יהודי?

— האם על הנוער היהודי להצטמצם בפעולותיו הכלליות ולהתרכז בעיקר בשטח פעולה יהודית?

— האם על סטודנט יהודי להיות פעיל בעיקר בארגון אוניברסיטאי יהודי?

— האם רצוי שצעיר יהודי לא יקבל כל חינוך יהודי עם היכנסו למכללה, ויהיה כשאר הגוים, או עליו לצמצם את פעולותיו ולהתמסר ללמוד היהדות?

— האם על הנוער היהודי להקריב את הקריירות המזהירות ולהתמסר ל-חינוך יהודי בלבד?

— מה יכול וצריך הנוער היהודי לעשות בכדי למנוע פירוד דתי ולאומי בתפוצות אמריקה?

— האם אין זה מתפקידו של הנוער היהודי הפרופסיונלי לתת שנת שרות למדינת ישראל? — ישראל זקוקה למומחים, טכנאים ואנשי מדע, וקשר זה יקרב אותו אל העם והארץ.

רשות הדיבור לנוער.

ספרות

תצאות שלום — טוב או רע

מאת הרב נתן שאר

כאשר רואים את הענין הרב בכל הקשור לגורלה של מדינת ישראל בקרב רוב הנוער היהודי בארה"ב, קשה לתאר שנוער זה לא הכיר עולם ללא מדינת ישראל. רוב הנוער נולד לאחר קום המדינה, והרדיפה הם למדינה ולגורלה כאילו משתתפים פעילים היו בסבל, בלחימה, בלבטים ובהגשמה. מה הביא לכך? אפשר לומר שנוער זה חונך ברוח של אהבת ישראל וארץ ישראל. האם במדה כזו? האם בהרגשה כה עמוקה ובמספרים כה רבים? מסופקני. חלק קטן יחסית קבל הנוך כזה.

יש המצביעים על תולדות הדור האחרון והשמדת חלק הארי של העם כגורם שהגביר את הקשר הרגשי למדינה שהופיעה כאותו עוף אגדתי הקם לתחיה מאפרו. מדינת ישראל הפכה לסמל המשביות האומה היהודית. יש להניח שהיסטוריה עצובה זו תרמה את חלקה ליחס הנוער כלפי המדינה. אבל ללא ספק, המדינה עצמה, עצם קיומה, תורמת לקשר הדוק זה. מאמרים לרוב, נאומים עד אין סוף דנו בנושא.

היהודי, באיזו מדינה שלא תהיה, הנו במיעוט. מעמד של מיעוט נושא אתו בעיות פסיכולוגיות המורות. מדינת ישראל נותנת ליהודי בכל מקום שהוא, מעמד שלא הכיר מדורי דורות. על ידי הקשר עם מדינת ישראל היהודי, על אף היותו במיעוט מבחינה מספרית אבד האופי של בן־מיעוט. מבחינה סוביקטיבית חל בו שינוי. ללא ספק ישנם אנשים שעבורם נחשבת מדינת ישראל כמקום מפלט לעת הצורך, במיוחד בין אותם היהודים שעברו את השואה או שגרו במדינות בהם היהודים היו נרדפים. אבל הנוער היהודי בארה"ב אינו נמנה על חוגים אלה, הקשר שלו עם מדינת ישראל הוא חיובי בהחלט.

נבדוק לרגע את תולדות היחסים בין תומכיה ואוהדיה לבין המדינה במשך עשרים ושלש השנים שעברו. תקופה זו אפשר לתאר במשפט אחד, אמנם ארוך. מלחמה, בעיות קליטה, בעיות כלכליות, שקט יחסי, הגברת פעולות איבה ע"י האויב, מלחמה, נצחון, נסיגה, שקט יחסי, הגברת פעולות איבה, בעיות כלכליות, מתון, מלחמה, נצחון, מלחמת התשה, שיחות, ותקוה. המדינה כנדנדה שאינה פוסקת מתנועה, מנדנדת בין מצב מסוכן מצד אחד, למצב פחות מסוכן מצד שני, ונקודת שפל ביניהם. גם היחסים בין יהודי התפוצות והמדינה פעלו כנדנדה. שיא הדבקות והמסירות למדינה התאים לשיא הסכנה, תקופות השקט היחסי, נקודות השפל של תנועת הנדנדה, הביאו לשפל ביחסים. ולא רק בין יהודי התפוצות ולמדינה אלא גם בין המדינה ואזרחיה. בשעות סכנה, ובמיוחד בתקופת מלחמת ששת הימים, דפקו יהודים על דלתות הצירויות והשגרירויות הישראליות בבירות העולם ברוח של התנדבות יוצאת מן הכלל. בתקופות השקטות גם דפקו על דלתות צירויות, לדאבוננו הרב על דלתות צירויות זרות בתל־אביב ובירושלים, יהודים תושבי

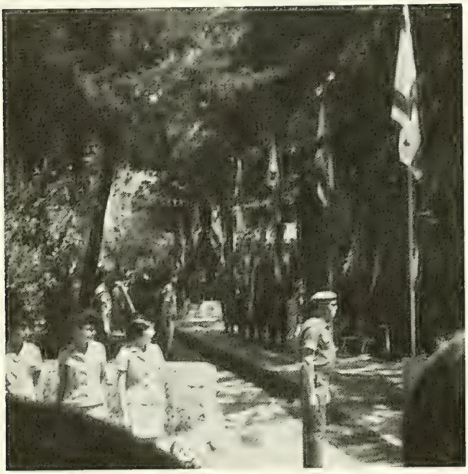
ישראל וללא ספק אוהבי ישראל בדרכם לחוץ לארץ. הירידה מהארץ גברה דוקא בתקופות השקט היחסי. בזמנים מתוחים מאד לא עזבו את הארץ, בעת סכנה נשכחים הישובים כלכליים שונים, בגידה אינה מידה יהודית. מצד שני בתקופת הצנע בשנות החמישים המוקדמות, ובתקופת המתון לפני מלחמת ששת הימים היתה הגברת ירידה מהארץ, לא עזיבה המונית אבל בכל זאת הגברה נכרת.

אי לזאת נשאלת שאלה. בזמן של חתירה לשלום, ואולי גם סיכוי לכך, מה יביא השלום? מה יקרה ליחס בין הנוער היהודי בארצות הרוחה כלפי מדינת ישראל? האם יוצר פרדוקס של „השלום — נקודת השפל״?

לא נדון בשינויים שיחולו במדינת ישראל כאשר יבוא השלום. ברור שישתנה המצב, ישתנו יחסים, יתעוררו בעיות חדשות, והכל לטובה. ללא ספק הבעיות המתעוררות כתוצאה משלום עדיפות אפילו על ה„טובה״ הנגרמת על ידי לחץ אויב. רק בר־מוח חסר־נפש מסוגל להעדיף מצב של מתיחות תמידית בגלל ה„טובה״ הנובעת ממצב זה בצורת ליכוד אוכלוסיה וכדומה. הבעיה המעסיקה אותי כרגע היא ההשפעה של שלום במדינת ישראל, שלום בר־קיימא, על יחס הנוער היהודי בארה״ב כלפי המדינה. והמדובר לא בתגובה המידית, זו לבטח תהיה רצויה מאד. פני שמחה עדיף על פני דאגה. אבל מה יביא הזמן? מה יקרה לענין במדינת ישראל בקרב נוער זה כאשר המזרח התיכון יפסיק להיות נושא הכותרות בעתונות היומית? זו הבעיה!

אין בכונתי לפתור אותה, בעיקר מפני שאין לי פתרונות. רצוני רק להעלות הרהורים אלה על ניר ולעורר מחשבה בנושא. ראשית נדמה לי שהמונח בו השתמשתי, נוער יהודי, הוא כולל למדי. יש אולי צורך להבחין בין נוער יהודי דתי, חניכי ישיבות, לבין כלל הנוער היהודי. ההבדל נובע מתוך הבדל עקרוני במקורות הקשר למדינה. הבדל בין מדינת ישראל וארץ ישראל. אפשר גם להוציא את הדיון ממסגרת דתית ולדון אך ורק במסגרת ציונית ונוכל במקרה זה להבחין בהבדלי הגישה בין חסידי הרצל לחסידי אחד־העם, בין רעיון מדיני לרעיון של אומה, ציונות פוליטית או ציונות רוחנית. יש הבדל מעשי בין השנים.

אין לטעון שקיומה של חטיבה מדינית יהודית, מדינת ישראל של ימינו, אינה משפיעה על עלית נוער דתי לישראל. טענה כזו אינה הולמת את המציאות. קיומה של מדינה עצמאית והתפתחותה במשך שנות קיומה אפשרה מבחינה מעשית הגשמת שאיפה טמונה בתוך לבו של רוב בני עמנו. אבל בהחלט אפשר לטעון ששאיפה זו, זיקה זו, יותר מצויה בקרב אותם החוגים בהם מושרש רעיון האומה, השקפה של נצח ישראל. בנימין אקצין, במאמרו „הרהורים על מדינת היהודים״, מספר על שיחה שנהל עם ציוני „פוליטי״ ובין היתר עמד על בעית הסכנה העלולה להתפתח כתוצאה מרכוז טריטוריאלי־מדיני של האומה העשוי להעמיד את כל עתיד האומה על קלף אחד ולסכן את עצם קיומה. תשובת איש־שיחו היתה: „נכון, סכנה זו קיימת, אבל

מנין לנו שאומה חייבת לחיות לנצח? כרגיל בעולם אומה מתפתחת ומגיעה למרום התפתחותה במסגרת מדינית מתאימה, וכשמגיע זמנה, היא מסתלקת מבמת ההיסטוריה.״ זו השקפה שנפש היהודי הדתי סולדת בה. נאמנות מדינית חולפת ומתחלפת, נאמנות דתית אינה תלויה בשטחים. ולכן רעיון מדיני מסתפק באוגנדה, רעיון דתי מכיר רק בארץ אבות.

ישוב ארץ ישראל בזמנים כתיקונם יהיה תלוי לא בהשקפה של מדינת ישראל, אלא בהשקפה של „נצח ישראל״, ואם זכרוני אינו מטעני שמעתי את הבטוי כחלק מסיסמת עליה.

בחזרה לסיני

מאת מרדכי זיזמיר

כתוב בתורה: „ובניכם יהיו רועים במדבר ארבעים שנה"... (במדבר ה-לג). עם ישראל היה במדבר סיני במשך 40 שנה תקופה זוהרת המהווה תקופה עיקרית בהיסטורית עמנו כעם וכדת. במדבר סיני נתנה התורה, במדבר סיני קבורים משה ואהרן, ובמדבר סיני נעשו לעמינו ניסים גדולים.

מאז מלחמת ששת הימים בקרו יהודים רבים במדינת ישראל, אך כמה מהם הטריחו את עצמם אל אותו מדבר? אל אותה מצבה של גבורת ישראל בתקופה החדשה. וזאת למה? מפני שהמבקר הרגיל הוא איסטניס אשר מבקר לא להלחם בחם היום ובקור הליל.

אך המדבר איננו רק ים אינסופי של חול. המטייל בו מגלה תפאורה טבעית. ההרים הגבוהים ומלאי ההוד הנשגב, נאות מדבר ירוקים בהם יושבים שבטים בדואים. החיים עדיין בצורת חיים הדומה לזו של אבותינו. המטייל בסיני מגלה מחדש את היסטורית עמנו ומרגיש את קטנותו של האדם לעומת הטבע והבריאה.

בינואר 1970 הצטרפתי לסיור בסיני שנערך ע"י סטודנטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים. היינו 80 חברים ויצאנו לדרך בשתי משאיות. ידענו שמצפה לנו שבוע קשה בסיני, וזאת מפני שמר הילטון לא היה מוכן לבנות למעננו מלון יפה ולכן הצטרכנו להצטייד באהלים, שקי שינה, אוכל ונשק.

יצאנו ביום ראשון לפני הנץ החמה ותחנתינו הראשונה העיר הערבית עזה, אשר משמשת כמוקד להתנקשויות ולפעילות של אנשי פת"ח, ולכן ראינו את משמרות צה"ל נעים בכוננות מליאה ברחובות היער. המשכנו בדרכנו לכוון התעלה והרגשנו שאנו מתקרבים לאזור התעלה על פי המשאיות הרבות מליאות החיילים שחלפו על פנינו בדרכם חזרה לציביליזציה. אך באופן ממשי חשנו את היותינו במדבר רק בשעה שהמדריך עצר את המשאיות וקרא: בחורים לחולות מימין ובחורות לחולות משמאל. התפרשנו על השטח ועשינו את צרכינו בצורה הפרימיטיבית ביותר אך היתה זו חויה שלא תשכח.

אל מעבר המיתלה שבו שבר צה"ל את עיקר הכוח המצרי במלחמת ששת הימים ואשר הפך לבית קברות לכלי רכב צבאיים. אל אותו מעבר דמים אשר בו נתקלו צה"ל במלחמת סיני של 1956 במארב מצרי ונלחמו בגבורה. היינו צריכים להגיע לפני שעה 4 אחה"צ, משום שלאחר זמן זה הדרך נסגרת ע"י צה"ל מחמת אי הבטיחות באיזור. בעברינו במיתלה עברנו על שארית הפליטה של הצבא המצרי. שלדי המכוניות השרופות היו מוטלות לצדי הדרכים כגלעד לגבורת צה"ל.

הגענו למרחק של 20 קילומטרים מהתעלה ומפאת הפגזה שהיתה צפויה באזור לא המשכנו הלאה אלא חנינו בראס־סודר, עיירה ערבית שהתיתמה מיושביה הערביים. השתלטנו על בנין גדול וריק והתחלנו להתארגן. לכל אחד מאתנו היה תפקיד מוגדר, אחרים הריקו את המשאיות אחרים הכינו את האוכל, שטפו כלים, ואחרים היו בשמי־רה, אך אע״פ שהיינו קרובים כל כך לגבול לא הרגשנו כל פחד וסכנה. למחרת התחלנו בדרכנו אל ואדי פיראן שהוא נוה מדבר מפליא ביופיו, והוא נמצא בין אבו רודס ובין מנזר סנטה קתרינה. בואדי פיראן יושבים גם הבדו־אים והם היו רועים את צאנם לא הרחק מאהלי הקידר שלהם. ילדי הבדואים הצטיינו בזריזותם הבלתי רגילה והצליחו להסתבך לנו בין הרגלים בצורה מפליאה ולא התפטרנו מהם עד שלא נתנו להם ממתקים ואוכל.

עם רדת השמש הגענו ליעדנו, והלא הוא ג׳בל מוסה — או בשם מוכר יותר, הר סיני. גובה ההר הוא 7497 רגל, ואנו חנינו למרגלותיו. וכאן עלי לציין שמי שלא ישן לרגלי הר סיני לא הרגיש קור מימיו (וזה בקיץ), ואע״פ שהדלקנו מדורה גדולה לא היה איש מאתנו מסוגל להרדם.

בשעה 3 בבוקר החלנו להעפיל אל ראש ההר ובשעה 6:30 הגענו אל הפסגה. הסיבה לאורך זמן הטפוס הוא פשוט, בחבורה היו האמריקאים הרוב ודבר יודע הוא שאנו „סבונים" לעומת אחינו בני ישראל ה„צברים" שמילדותם מתחשלים בכגון אלו.

החלק האחרון של הטפוס היה קשה מאד מכיון והיה עלינו לטפס ולעלות על 500 מדרגות, וטפוס כזה הוא לא פשוט. הרגלים ממש חושבות להתמוטט. אך בסוף ובעזרת כוח הרצון הגענו לפסגה. בפסגה מצאנו כנסיה קטנה, מסגד קטן וביניהם למרבה האירוניה דגל ישראל. שם התפללנו שחרית, אכלנו ושתינו מעט משקה חריף כדי לחמם את קרבינו.

ירדנו את ההר דרך מדרונו השני והגענו למנזר סנטה קתרינה. המנזר הזה קיים כבר משנת 500 לספירה והוא נמצא בלב המדבר ללא נפש חיה בסביבה, חוץ משבט בדואי שהמסורת אומרת שהם צאצאי רומנים שהגיעו למדבר סיני, ואמנם יש בהם רבים שהם בהירי שיער וכחולי עינים. הנזירים שמספרם 19 חיים במקום ועובדים במנזר. הנזירים לקחונו והראו לנו את מגוריהם ואת ספרייתם המכילה 19,000 כתבי יד שרובם הם ממקור סורי־קופטי. וכן הראו לנו את „חדר הגלגלות", כלומר ההדר בו מסודרים גולגלות הנזירים שהיו במקום החל מראשיתו.

לאחר הבקור החלנו בדרכינו חזרה ובאותו ערב ישנו על חוף הים בעיר הדיג הערבית א־טור. ביום ה־4 והאחרון למסענו הגענו לשארם־א־שייך, והלכנו להשתעשע במימיו הכחולים והצלולים של מפרץ שלמה. מקום זה משמש גם כמקום מנוחה ומרגוע לחיילי צה״ל. בשארם א־שייך עלינו על האוניה הי־דרומה ועליה פגשנו „חברה" מאוסטרליה, וערכנו „קומזיץ" נעים. האוניה לקחתנו לאילת ושם בקרנו בפארד, באי האלמוגים ובמבצר צלבני עתיק. לאחר מכן הגענו הביתה. ואף על פי שזה נחשב לסיום נדוש, אני חייב לומר שהיה נעים להיות חזרה בבית.

תורת אמת נתן לנו

דר. מאיר חבצלת — צבי קופרמן

המילה תנ"ך מובנה בדרכים שונות. יש מפרשים אותה כהקבלה „לכתבי הקודש", זאת אומרת, אלו אנשים אורטו־דוקסים מחשיבים את התנ"ך כספר על אנושי המשמש כבסיס ליהדות ונצרות גם יחד.

הליברלים — תמיד מנסים לדבר על התנ"ך כספר מוסרי מדותי העוזר לאדם למצוא את אורח החיים האמתי. אבל סוג אנשים זה כופר באלוהות הכתוב ומחשיבים רק את המוסריות שבו. במובן התנ"ך נראה להם כספר ליברלי — ספר שספוג לתוכו מדות אנושיות שלא היו מופשטות בקרב העמים של אותה תקופה ואפילו בימנו אנו.

וכמובן יש גם אנשים פרקטקליים שמציעים את שימוש התנ"ך כעין מורה דרך בין אדם לחבירו ובהעתיק ממשי בכל שטחי החיים הציבוריים. אין פלא אם אחד מסוג זה יגיד אם כן שמצב העולם ישתפר במידה רבה אם בני אדם ילמדו לחיות על פי לימודי עשרת הדברות בלבד.

קצת שונה משיטה פרקטקלית זו היא השיטה שמד־גישה את הנ"ל באספקלריה של הסטורי' תנכית. ארכי־אולוגים תמיד התיחסו לתנ"ך באופן רציונלי, רצוני לאמר שבעזרת התנ"ך הם גילו הרבה סודות שאפר הדורות הצליח להסל משך אלפי בשנים.

אנו היהודים מסתכלים על התנ"ך כאות הי' או יותר טוב סמל לברית קדמון בין ה' ובני ישראל שקיים עוד היום. העובדה שאנו מכונים בתואר „עם הנבחר" מדגיש נקודה זו.

אנשים שונים וחברות שונות פונים לתנ"ך בשביל סיבותם הם. צימחאיים מתעניינים ברשימות הדשאים וכיוצא בהם, חוקרי הרפואה משתדלים למצוא רמזים למחלות ותרפותיהם, ותלמידי מדעי החברה להתיחסויות החברתיות שארעו בין אנשי דור המדבר משך ארבעים שנה של נדודים.

מלבד עבודתם התמידית של חוקרי התנ"ך דהיינו בירור התאריכים שבהם נכתבו ספרי התנ"ך, הם גם כן מנסים להסביר את דעותיהם על האנשים שחברו את ספרי התנ"ך. חקירה זו על סופרי התנ"ך נערכה עוד בימי האמוראים — רבני התלמוד. מהם שלימדו שמשה רבינו כתב בעצמו (לא מפי הגבורה) אלו חלקים משפטיים של התורה — החלקים בספר במדבר המספרים אודות בלעם, ושמשה כתב גם את ספר איוב. ומאידך גיסא יש אמוראים שחולקים ביתר עוז על דיעה זו.

פתרון הבעיה מי כתב כל ספר של התנ"ך היא חשובה באותה מידה שביתר התאריכים שבהם נכתבו, חשוב לנו גם כן כשאנו מכירים את מחבר הקטע יש לנו הזדמנות ללמוד משהו יותר קונקרטי אודות הסופר עצמו. גיל המחבר חשוב לנו, חשובים לנו גם כן הרקע שלו ונשייינותיו שבודאי משפיעים על מהלך מחשבתו והפילוסופיה הכללית שלו.

נוסף לחקירות לבדיקות ולביאורים חשוב לנו לדעת את חשיבות הספר לעצמנו. התנ"ך הצליחה משך שנים ודורות לחיות בקרב העמים אנשים הכירו בסיפוריהם ובשירם, באגדות ובמדרשיהם, את יחסם של אנשים מתקו־פה קדומה ולמרות זאת, הכאבים ואפילו השמחות שהם הרגישו היו אותם הדברים שאנשים מרגישים היום. לכן נצחיות התנ"ך כספר הספרים משתלם במובנים שכל אחד נותן לכל פרטיה ודקדוקיה.

הנביא ישעיהו והמחשב האלקטרוני (קומפיוטר)

מאת: פרופ׳ משה כרמלי

יכולה המאה העשרים להרשם בספר תולדות האנושות, בין היתר, גם כעידן המחשב האלקטרוני. ואין איש שולל את יעילותו של המחשב. רבות תרם הלה לקידום השגי המדע ולהקלת חיי האדם במאמציו להשיג מענה מדויק, יעיל ומהיר לכל משאלותיו הטכניות.

שנים רבות של מאמצים מדעיים כבירים היו הולפות בטרם יכולים היינו לחזות בירח מקרוב, אילמלא המחשב האלקטרוני.

רבה יעילותו של המחשב ועומד הוא הכן לעזרת מדעני הרוח במחקרי שפות, הכנת קונקורדנציה ומיון מלותיה. מה רב הנטל היורד משכמו של מדען השואף לפרסם מלון הכולל את השפה הצרפתית הישנה בלבד. הריהו עומד ומלאיט את המחשב במלים מתוך ספרים שנכתבו עד המאה ה־15 ויקבל כמענה את המלים הישנות והארכאיות ביותר. בעזרת המחשב האלקטרוני ניתן לעמוד על הדיאלקטים השונים שהגוי שפה וכן להכין קונקורדנציה לספריו של וולטיר, פסקל ואחרים.

גם חומר הסטורי רב קולט המחשב אל קרבו ופולט תשובות אין־סוף לבעיות וטרדות כלכליות, דתיות־רוחניות וסוציאליות. תפקיד רב ערך לו בתאום (קורלציה) של שיטות כרונולוגיות שונות ואין שיעור ליעילותו בסטטיסטיקה.

אולם, צא וראה מי הוא זה העומד ומפטם את המחשב ב„מזון" הדרוש לו ומכוון את פעולותיו: האדם — יציר העולם הזה, מוגבל בידיעותיו ובאופקיו, והמחשב — שהוא יציר כפיו, לא־כל־שכן מוגבל הוא.

לפיכך, ספק אם המחשב האלקטרוני מסוגל לפתור את השאלה אשר מתלבטים בה אנשי בקורת המקרא — האם ישעיהו אחד היה?

לאחרונה נעשה נסיון מחקרי בדבר אחידותו, או פיצולו של ספר ישעיהו ע"י מר יהודה רדאי המודה בגוף מאמרו שאמנם האמין באחידותו של הספר אולם את ההחלטה הסופית נתן בידי המחשב על־סמך אוצר המלים שבספר (כשמונה־עשרה אלף מספרם) אשר מוינו בהתאם להברות, קבוצות סמנטיות, שרשים, בנינים, יחיד ורבים, סדר הופעת מלות הספר (שם עצם עוקב שם עצם, שם עצם עוקב פועל ולהפך) וגו׳.

עמד המחשב האלקטרוני עם יכלתו המכנית ופיצל את ספר ישעיהו עפ"י העובדה שארך הפסוקים, שמות העצם והפעלים אינם דומים במקומות שונים בספר. קבע, ולא שנה כי ישעיהו לא אחד היה, כי אם שלושה ומחלק את הספר לשלשה חלקים:

חלק א׳: פרקים א־יב (יצירה מקורית של ישעיהו).
חלק ב׳: פרקים יג־כג (גם החלק הזה הוא מישעיהו).
חלק ג׳: פרקים כד־לה (לו־לט הושמטו מן המחקר על כי אינם ניתנים להשוואה עם יתר פרקי ישעיהו, עפ"י החוקר; בחלק זה יש גם מישעיהו).
חלק ד׳: פריסק מ־מח (לא מידי ישעיהו).
חלק ה׳: פרקים מט־נז (לא מידי ישעיהו).
חלק ו׳: פרקים נח־סו (לא מידי ישעיהו).

תמהני מה היה טוען המחשב אילו היינו מלאיטים אותו בשנים מנאומיו של וינסטון צ׳רצ׳יל משתי מלחמות העולם? ! האמנם השתמש צ׳רצ׳יל באותן המלים, הנוסח ומבנה הנאומים פעמיים? וכן הבה נשווה פרי עטו של משורר, האמנם נכתבו כל יצירותיו דומות?

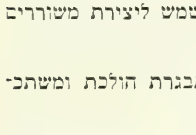
ספק בלבי אם יכול המחשב האלקטרוני למהות את שאלת האוטנטיות השקספירית של היצירות הנושאות את שמו ואף אם נפרק כל יצירה ויצירה בפני עצמה על סגנונה ואוצר מלותיה, נלאיטן למחשב ספק אם יקבע בודאות כי אמנם שקספיר אינו האיש אשר כתבן כולן.

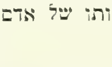
אין המחשב מסוגל ליצור אישיות מנתונים טכניים כתאריך לידה, מערך־נסיעות, תפריט מאכלים וכו׳. אילמלא כן, היה תפריט ארוחת הבוקר של היינריך היינה ביום כתבו את שירו ה־Lorelei משמש ליצירת משוררים ושירים כשלו.

כשם שאישיותו של אדם מתבגרת הולכת ומשתכללת הבעתו.

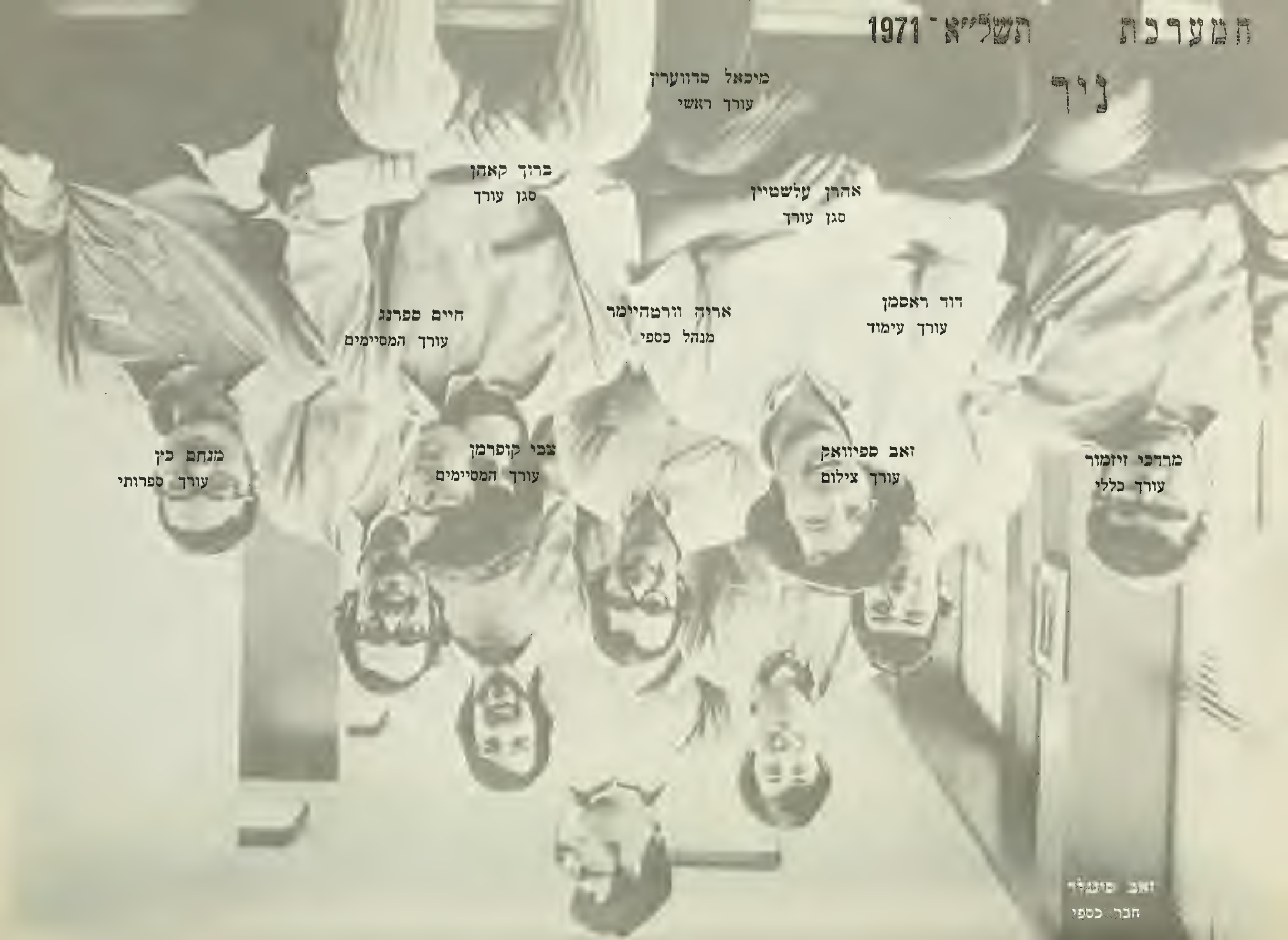
מחשב אלקטרוני אשר רב כוחו, ללא צל של ספק, לסכם מספר וסדר מלים, ספק אם יצליח גם לעקוב אחר ה„רוח" הפועמת במלים הכתובות. „אישיות", פעימת לב" ו„נשמה" של יצירה אינם נמדדים בצורות גיאומטריות.

ומפי ישעיהו המוכיח את עמו: נאמר גם על ה„קמפיוטרים" „הוי חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים!" (ישעיהו ה׳, כא).

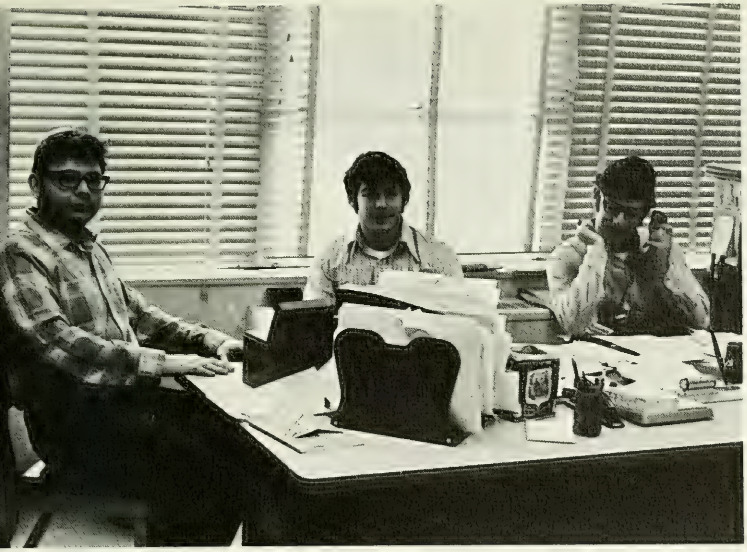

המערכת תשל״א - 1971

מועצת התלמידים

בית מדרש למורים

ע"ש אלישבע מיכאל

חיים בנט, נשיא

מנחם כץ, סגן-נשיא

שמואל שווארץ, מזכיר

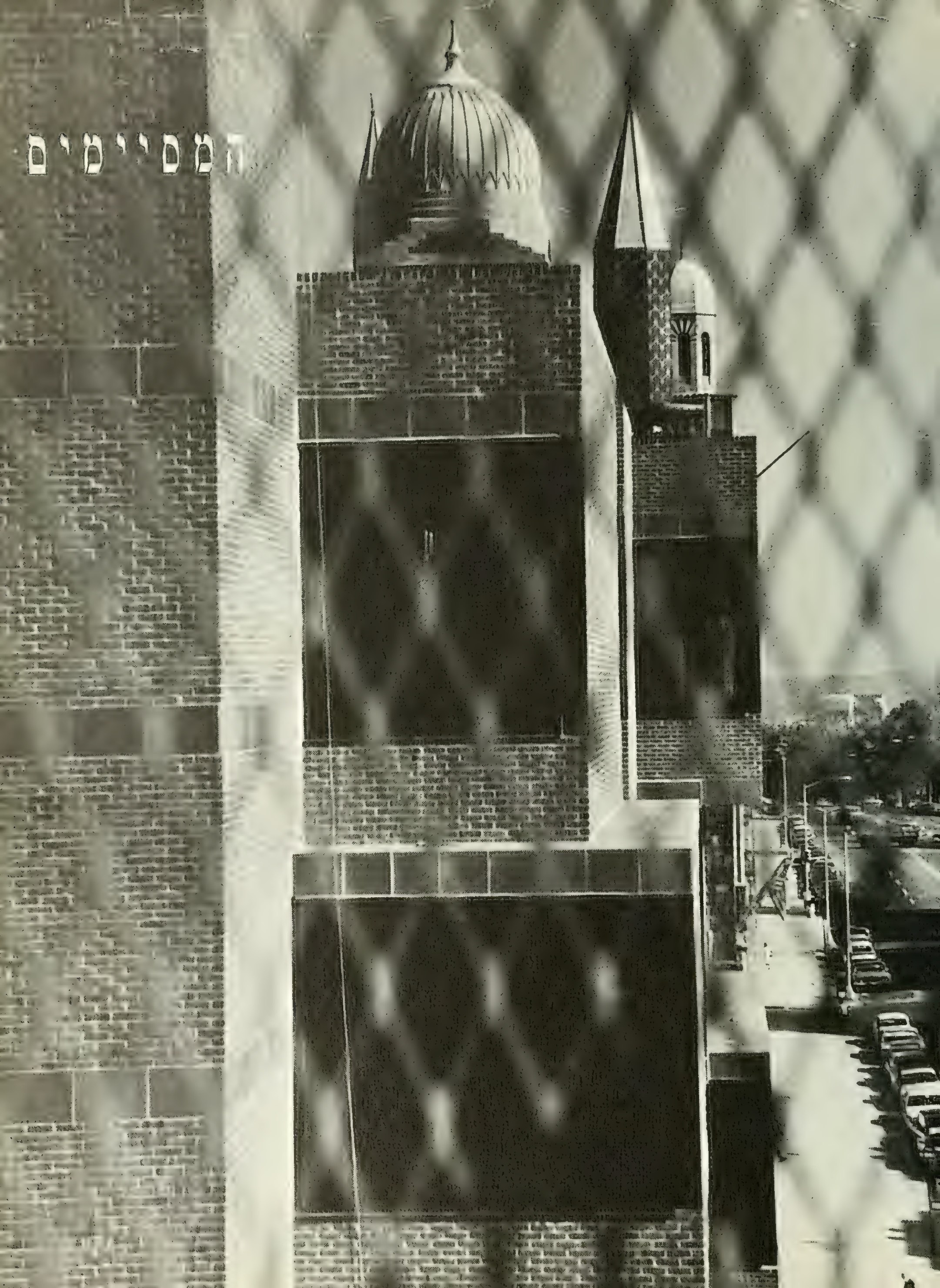
המשקיף

בית המדרש למורים
ע"ש אלישבע מיכאל

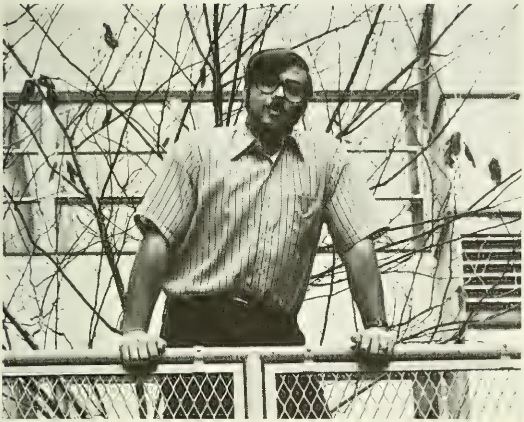
מערכת „המשקיף"

מימין לשמאל, יושבים: יעקב לוקסנברג, דוד פולבר, יעקב פולק — עורך ראשי, איתן דומברובסקי ושלמה בוטושאנסקי. עומדים: משה פלאט, צבי בריקס, יצחק רוזן, יעקב רוזנברג, שלמה מרמלשטיין ומנחם שטמלר.

המסיימים

מיכאל אנדראן

בנימין אָפפענהיימער

פתחיה ארבאך
מועצת התלמידים

שמואל ארון
ועד הטענות, חבר מועצת התלמידים

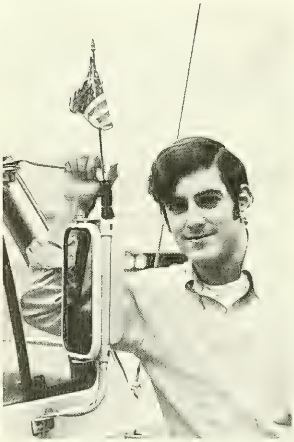
שלום ביים

מאיר בדנר

חיים בנט
נשיא מועצת התלמידים

יהודה ביר
מועצת תלמידים־מורים

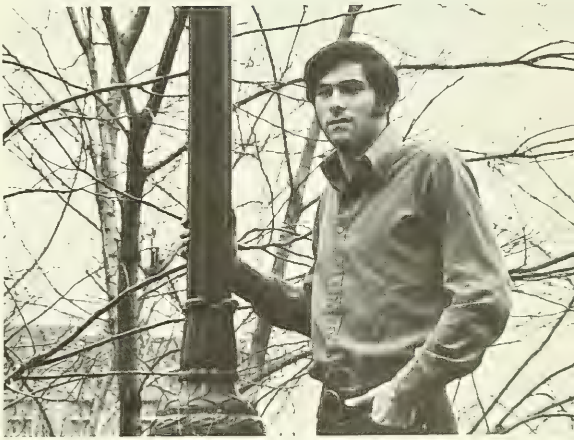

זאב בוגנער
חבר מועצת התלמידים

יצחק גורויץ

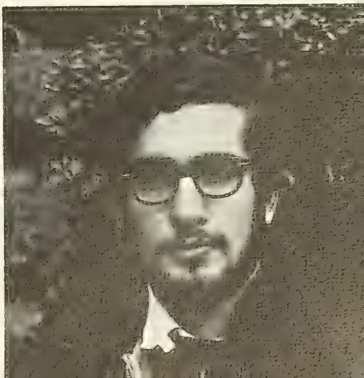
אליעזר ברקנר
חבר צלום, „ניר"

ברוך גלבר
ועד הערכת תכנית לימודים

חיים גולדברג

צבי גענס
ועד הספריה

דוד גרעבער
חבר צלום, „ניר״; חבר מועצת התלמידים

משה גרינפעלד
מועצת התלמידים; ועד הערכת תכנית לימודים

חיים דרפמן
נשיא ועד היועצים

אריה וורטהיימר
מנהל כספי, „ניר"

יהודה דזייקאָבס
רשימת הדיקן

מיכאל הנדלר

בנימין הנאער
ועד החגיגות; חבר צלום, „ניר"

אליעזר הייז

מרדכי ויזן
גבאי צדקה

דניאל וויינער
מועצת התלמידים

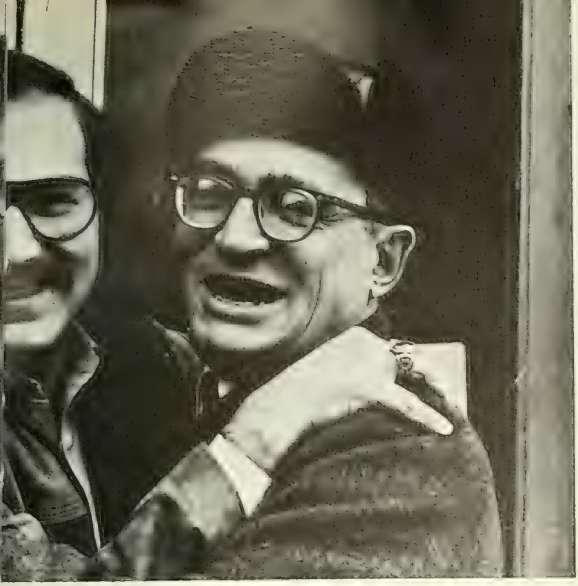

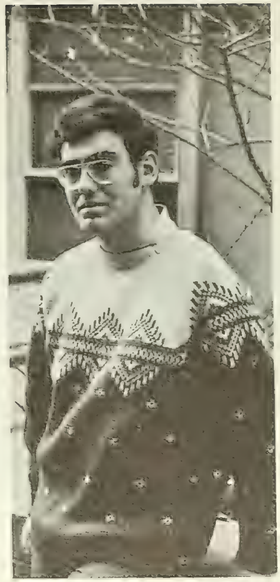

מאיר ווענדראָף
שופט בית־דין; ועד הבחירות

משה זידמאן
רשימת הדיקן

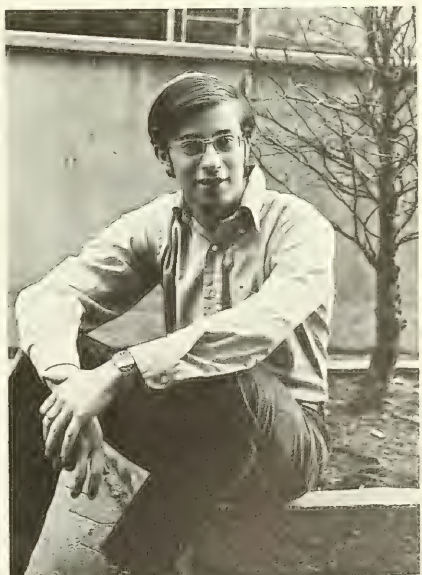
זאב טרנר

מרדכי זיזמור
רשימת הדיקן; עורך מנהל, „ניר"

יהודה יאנאם

גדליה טפלר
שופט בית דין; חבר כללי, „ניר"

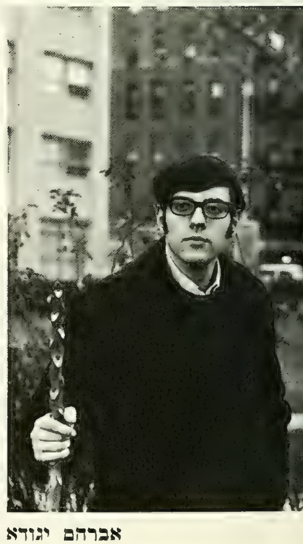

אלחנן ליפשיץ
חבר מועצת התלמידים; ועד התהלוכות

מנחם כץ
סגן נשיא מועצת התלמידים; עורך ספרותי, „ניר"

אברהם יגודא
ועד הטענות

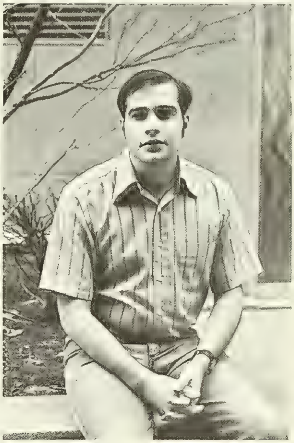

דוד כהן
רשימת הדיקן

אברהם ליבוביץ

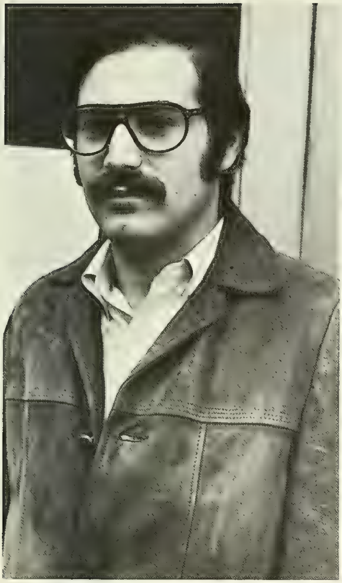

משה מינץ

צבי מרמלשטיין
שופט עליון, בית דין

יעקב מרמלשטיין

יעקב סילוורה
ועד תלמידים־מורים

חיים ספרונג
רשימת הדיקן; עורך המסיימים, „ניר"

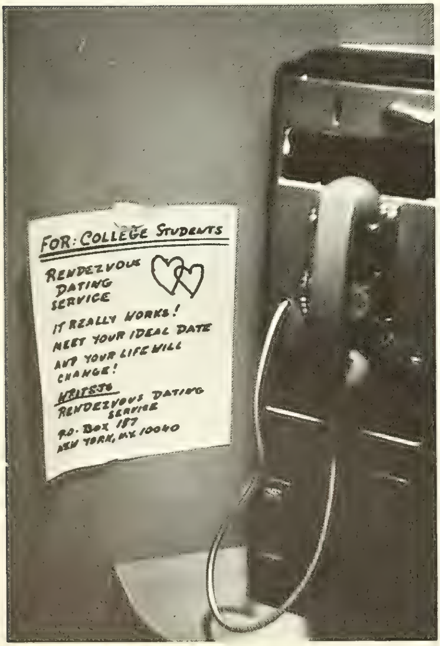

משה נט

אריה מדניק

מיכאל סדוועריץ
עורך ראשי, „ניר"

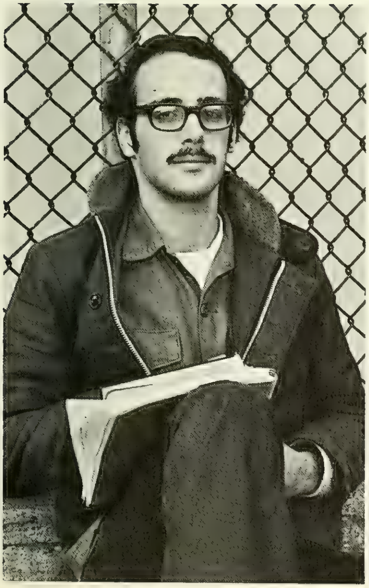

שלמה פארמן
יושב ראש ועד הטענות

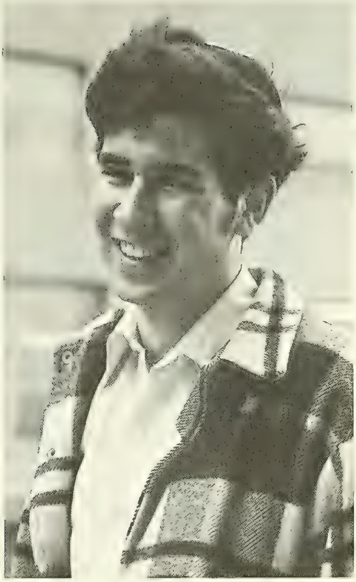
אהרן עלשטיין
סגן־עורך, „ניר"

שלמה סתהון
גבאי צדקה; עורך כללי, „ניר"

משה פינק
חבר צילום, „ניר"

שמואל פולנר

יעקב פרנס

יהיאל פערשטנדיג
ועד הטענות; חבר מועצת התלמידים

ישראל קאנטר

מנחם פרומוביץ
חבר צילום, „המשקיף"

אברהם פרוכטער

משה קאלקא
רשימת הדיקן

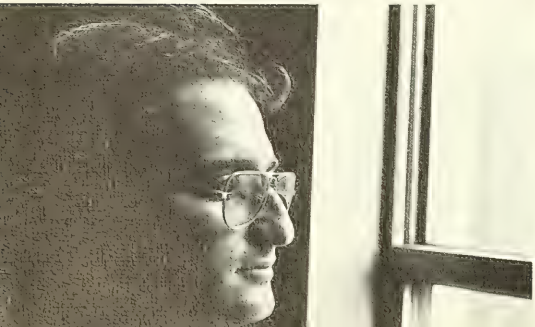

שמעון פרקש
עורך ספרותי, „ניר"

שמעון פלד
חבר מועצת התלמידים

משה פלאט
חבר, „המשקיף"

נתן קנטר

יחזקאל קורצר
חבר מועצת התלמידים

ברוך קאהן
שופט בית דין, סגן־עורך, „ניר"

דוד קריגר
רשימת הדיקן; עורך סידור, „ניר"

אליעזר קמינסקי

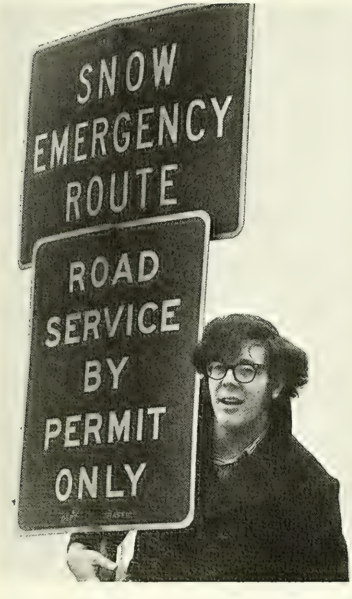

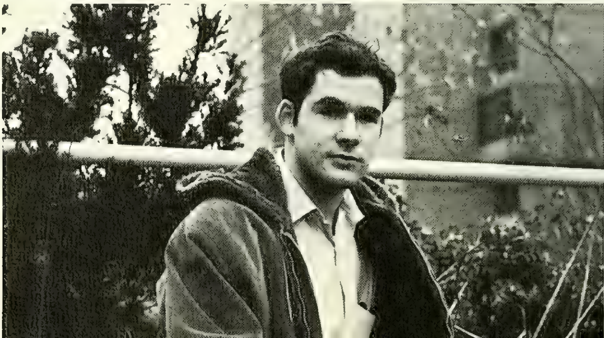
דוד ראסמן
רשימת הדיקן; עורך עימוד, „ניר"

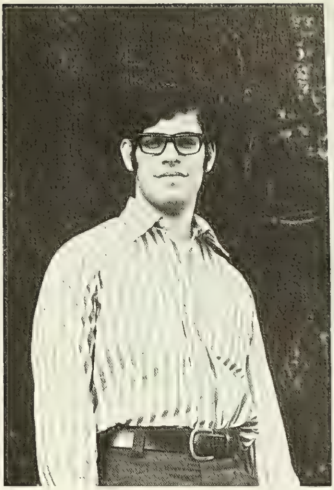
יצחק ראטמאן
גבאי צדקה

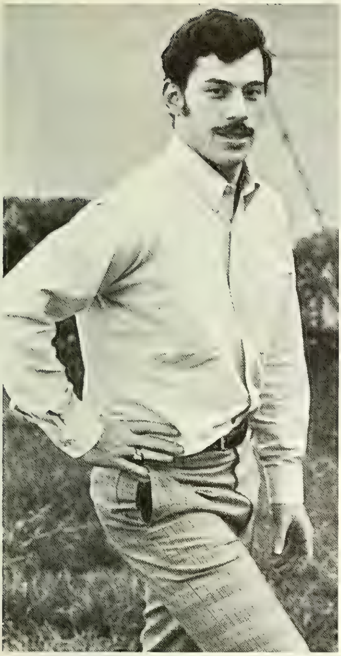

צבי קופרמן
עורך המסיימים, „ניר"; גבאי צדקה

שמואל שווארץ
מזכיר, מועצת התלמידים

יהושע רעט

אליעזר שיפמאן
סגן־נשיא, מועצת התלמידים

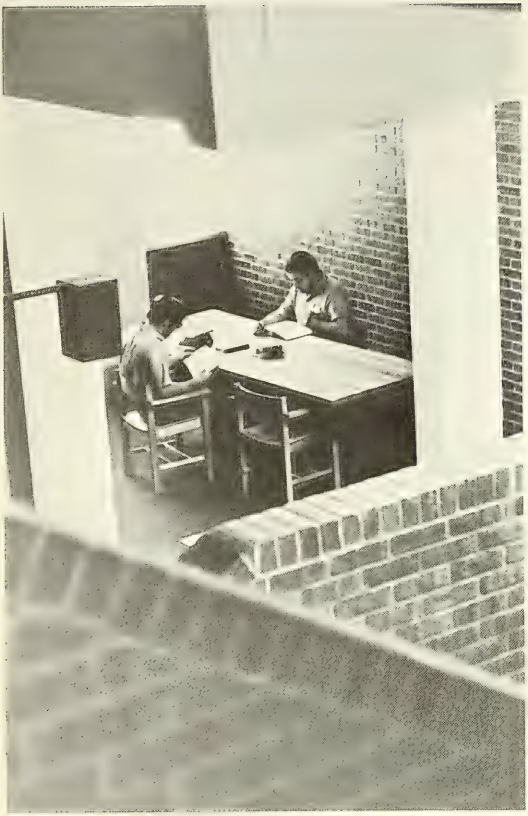

יואל שווייצר

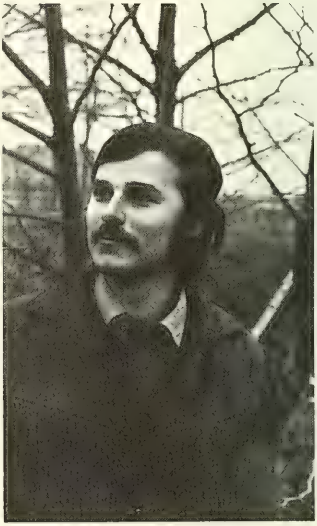
יוסף שולמאן
גבאי צדקה; רשימת הדיקן

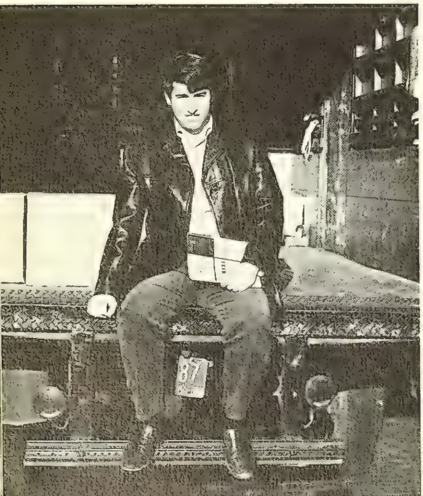

ישראל שכטר
חבר מועצת התלמידים

שמואל שטרן
חבר מועצת התלמידים

שאול שנור

BEST WISHES TO

LEON

MOM AND DAD

MORTY AND BEATSY

MIRIAM AND JERRY

SHIRLEY AND TOBY

THE STAFF OF

N I R

wishes to express its sincerest thanks to

BILLY SPIVAK

who is responsible for all the excellent photography throughout the book.

ועד הפועל, מועצת התלמידים

של בית מדרש למורים ע״ש אלישבע מיכאל

מאחל למסיימיה הצלחה וכל טוב

חיים בנט, נשיא — מנחם כץ, סגן-נשיא

שמואל שווארץ, מזכיר

TO THE BOYS OF EMC

איזהו עשיר השמח בחלקו

The חלק of the Jewish people is

אלקי ישראל, תורת ישראל, ארץ ישראל

Let us commit ourselves to work and sacrifice happily for these causes. If together we share in the sacrifice then together we will enjoy its rewards, and of course we will be the richest people in the world. Best of luck to all of you.

From the boys of REITS (SOY),

HESHIE BILLET
President

JOEL YARMAK
Vice President

WALTER MAYBRUCH
Secretary-Treasurer

Congratulations to

MICHAEL SUDWERTS

on his Graduation

ED GLASS ASSOC.

"Manufacturer's Reps."

250 West 57th Street, New York City

ART SCHLOSS — *ED GLASS*

ERNA MICHAEL COLLEGE OF HEBRAIC STUDIES / בית מדרש למורים ע״ש אלישבע מיכאל